

IN MEMORIAM

L'entrevista. Darrera entrevista que va concedir l'escriptor Jordi Tiñena. Es va fer el 7 de març, només 16 dies abans que morís. El 'Diari' la publica amb el vistiplau de la seva família.

Jordi Tiñena

«A TOTES LES MEVES NOVEL·LES HI HA UNA PART DE MI»

M. VICTÒRIA BERTRAN ROYO
TARRAGONA

La seva segona novel·la negra, 'Joc d'identitats' (Llibres del Delicte, 2018), és un puzzle de miralls força enrevessat que té el lector amb l'ai al cor fins a l'últim moment. Com va idear una arquitectura tan complexa?

En aquesta novel·la, l'estructura la basteixen les veus narratives. A més, una de les seves veus és una novel·la dintre de la mateixa novel·la. I encara aquí hi ha un joc més, perquè qui escriu aquesta novel·la no és realment qui l'escriu... És trenant totes aquestes veus narratives que creix el joc d'identitats.

Una simple fotografia desencadena l'acció, oi?

L'inici és una foto, sí. El punt de partida de la novel·la és un assassí que no té cap motiu per matar però vol matar, i llavors tria la víctima a l'atzar. Però l'atzar és jugar. Resulta que l'assassí ha triat algú a qui no hauria d'haver triat. A partir d'aquí, tot es va complicant.

«No vivim la vida que voldríem viure, sinó la que les circumstàncies ens permeten»

Un dels personatges diu que matar és consubstancial a l'ésser humà. Vostè també ho pensa?

Bé, som un animal que encara ventila les seves disputes moltíssimes vegades a través de la violència, oi?

El mateix personatge reflexiona sobre l'atzar. Vostè també creu que és tan important, l'atzar, a les nostres vides?

Sí, radicalment sí. A mi aquest tema m'interessa perquè, efectivament, nosaltres no vivim necessàriament la vida que voldríem viure, sinó moltes vegades aquella que les circumstàncies ens permeten. Jo ja vaig explorar aquest tema en una altra novel·la, 'El mercant' (Columna, 2005), que explica com una persona puja equivocadament en un vaixell on no hauria d'haver pujat i es desencadena l'horror. És pur atzar, perquè ell no estava cridat a ser una víctima. A 'Joc d'identitats', la tria aleatòria del personatge que ha de morir és una equivocació, i aquest error ho desencadena absolutament tot.

L'acció ja hem dit que arrenca amb una fotografia. Però, en vostè, quina va ser la llavor que el va fer idear la novel·la?

L'impacte inicial va ser l'atemptat terrorista a la sala Bataclan de París, al novembre del 2015. Ser allà dintre i ser una víctima d'un atac així depèn exclusivament de l'atzar: sempre hi ha algú que té una entrada però al final no hi pot anar, un altre que surt potser a fumar i així es salva...

L'absència de mòbil en un crim és el que més ens esgarrija?

El crim perfecte és aquell que no té motiu. Això ho diu un dels personatges. Qualsevol investigació xoca contra una paret, en aquests casos. No hi ha cap vincle entre assassí i víctima, no s'han vist, no es coneixen, no hi ha perquè...

L'assassí de 'Joc d'identitats', a banda, mata més d'una vegada.

I juga a implicar el sotsinspector de policia.

Aquest és el segon cas del sotsinspector Vidal i el caporal

Veciana. Vostè n'és cada cop més amic, d'ells? És veritat que els personatges que crea un escriptor acaben agafant vida pròpia?

Crec que és una mica meitat i meitat. Vida pròpia és evident que els personatges no l'adquireixen. Ara, sí que és veritat que de vegades fas que un personatge digui una frase o tingui un comportament determinat i, si t'ha agradat allò, continuïs per aquell camí encara que inicialment no ho tinguessis previst. En aquest sentit sí que els personatges viuen, imposen un cert ritme o un cert hàbit a la novel·la.

Se'ls imagina amb una cara determinada, els seus personatges?

No, no, no.

A la novel·la surten molts racons de la ciutat de Tarragona, com en el primer cas del sotsinspector Vidal i el caporal Veciana, 'La mort sense ningú' (Llibres del Delicte, 2016). Es tracta de picades d'ullet al lector?

L'escriptor Jordi Tiñena, el dia que va concedir l'entrevista al 'Diari' el 7 de març passat, 16 dies abans que morís.

FOTO: LLUÍS MILIAN

El perfil Escriptor i professor molt estimat per companys i alumnes

L'escriptor Jordi Tiñena i Amorós Va néixer a Barcelona l'any 1955 i es va donar a conèixer en el món literari en ser distingit amb el Premi de Novel·la Ciutat d'Alzira en l'any 1994, amb 'Un dia a la vida d'Ishak Butmic'. A partir de llavors, va publicar 13 novel·les, entre les quals destaca 'El mercant' (2005), 'Peix de gat' (2011), 'El gos suïcida' (2012), 'La mort sense Ningú' (2016) i 'Joc d'identitats' (2018). També en va fer algunes adaptacions

Jordi Tiñena era llicenciat en Filologia Hispànica i Filologia Catalana, i Doctor en Filologia Catalana. Va treballar durant molts anys com a professor a l'institut públic de Campclar de Tarragona, on era molt estimat i valorat tant pels docents com pels alumnes d'aquest centre educatiu.

Va iniciar la seva carrera fent adaptacions de textos literaris medievals per als seus alumnes amb la publicació, l'any 1987, de l'anònim 'Blandín de Cornualla' i el 'Viatge al Purgatori' de Ramon Perellós. Durant la seva trajectòria literària va rebre diversos reconeixements a la seva feina, entre els quals destaquen el Premi de Novel·la Ciutat d'Alzira (1994), Premi Pin i Soler de Narrativa (1998), el Premi Tarragonès de Creació (2015) i el Premi Enlaira a la Trajectòria (2016). Jordi Tiñena va morir el passat 23 de març a Tarragona a l'edat de 62 anys.

És una manera de cercar complacitat amb el lector més proper, sí.

Hi surt fins i tot el Diari de Tarragona. Per què?

En la mesura que col·loques a la narració coses que el lector coneix, com per exemple el Diari de Tarragona, fas que el relat es disposi en el món de la realitat, que la ficció aterri. És una manera de llençar molletes de pa perquè les reculli el lector.

Pretén induir la sensació que els assassinats podrien passar efectivament a Tarragona?

Sí. L'acció passa sobretot a Tarragona. També al Baix Camp i Priorat.

Per què aprofita per fer un dibuix de l'actualitat política tarragonina?

Les novel·les han de reflectir el moment en què han estat escrites. En un moment donat a la novel·la, a Tarragona hi ha una festa amb l'assistència de l'elit econòmica i política, i el narrador es permet el luxe de dir qui hi ha i què en pensa.

«Penso que les novel·les han de reflectir el moment en què han estat escrites»

Hi ha frases lapidàries, que a vegades les diu el sotsinspector Vidal, que responen a una manera molt particular de veure la vida, a una filosofia concreta. Vostè també hi és reflectit, a la novel·la?

A totes les meves novel·les hi ha una part de mi. No diré quina és... (riu). Per molt que m'amagui, sempre hi ha una part de mi. Jo crec que cada vegada m'amago menys, de totes maneres (somriu). Em sembla que cada vegada hi sóc més present: a través d'un, a través de l'altre... És lògic abocar reflexions pròpies al relat.

Quant de temps escriu al dia?

Quan estic bé de salut, cosa que no sempre passa, hi dedico dues o tres hores al matí, i dues o tres hores a la tarda.

El càncer també hi apareix. El Biel, el germà del caporal Vidal, té càncer. Ell l'acompanya a les sessions de 'químio'. El càncer ja sortia a la primera novel·la, oi? Sí. És una manera d'exorcitzar... El Biel no sóc jo, eh?, ell és molt

diferent de mi, però és evident que, en fi, hi ha una empatia entre tots dos, el personatge del Biel i jo, per la malaltia.

Són antiherois, el sotsinspector Vidal i el caporal Veciana?

Antiherois, no. Són gent molt normal. Cuinen, mengen, discuteixen amb la parella... Podrien ser el teu veí, algú a qui podries conèixer i que et podria caure millor o pitjor.

La resta de personatges també sorprenden per la seva 'normalitat', però en un altre sentit.

Ah, a vegades passen coses, oi que sí? Tu retrates un senyor com un home neutre, gris, panxut, sense gens de gràcia, i resulta que potser és un empresari d'èxit, o un navegant que ha fet tres cops la volta al món a vela... on un assassí refinat... mai se sap (somriu).

Està més satisfet d'aquesta novel·la que de l'anterior perquè aquesta és més complicada, o no es fa aquest tipus de plantejaments?

Jo crec que és l'evolució natural de la sèrie. He volgut que aquesta segona novel·la fos més fosca, més negra. Hi ha sèries de novel·la negra molt llargues... d'aquesta n'hi haurà una tercera entrega, segur!

Ja la té al cap? Falta molt per al tercer llibre de la sèrie?

El tinc embastat. He parat uns mesos, per raons de salut. Així com hi ha autors que primer pensen tota la novel·la i després la redacten, jo no. Vull dir que, tot i que la tinc embastada, al final pot ser diferent quan l'escriu de veritat.

Gaudeix amb la seva feina, oi? Escriuint gaudeix i em diverteixo molt, sí.

La ficció pot superar la realitat?

La realitat sempre s'imposa. La ficció és el resultat de la imaginació d'un personatge, que és l'escriptor, i a la realitat hi juguen molts més personatges, moltes circumstàncies, moltes situacions i, sobretot, ja ho hem dit, l'atzar.